ΟΙΩΝΟΣ

#48

> αφιέρωμα:

Αναζητώντας τις σημαντικότερες περιοχές για τα πουλιά στις ελληνικές θάλασσες

> Χελιδόνια και Σταχτάρες

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ (ΕΟΕ)
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2011 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2012

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
www.ornithologiki.gr

LIFE07 NAT/GR/000285

photo: Άρης Χρηστίδης

Θαλασσο-κόρακες *Ph. arist. desmarestii*

Αναζητώντας τις σημαντικότερες περιοχές για τα πουλιά στις ελληνικές θάλασσες

Η μελέτη των θαλασσοπουλιών, που απαιτεί την αναζήτησή τους τόσο στα πελάγη όσο και σε δυσπρόσιτες νησίδες, είναι μια πολυδιάστατη υπόθεση με τις δικές της προκλήσεις, ιδιαιτερότητες και δυσκολίες. Περιμένοντας με αγωνία έναν Θαλασσοκόρακα να επιστρέψει στη φωλιά του, ακολουθώντας έναν Αιγαιόγλαρο με ραδιοπομπό, καταγράφοντας ατέλειωτες ώρες τα θαλασσοπούλια από καράβι... Σε κάθε περίπτωση ο στόχος είναι κοινός: να αποκαλύψουμε τα μυστικά που κρύβουν τα θαλασσοπούλια και το περιβάλλον τους.

Με το αφιέρωμα που ακολουθεί θα μοιραστούμε μαζί σας μερικές από τις πολλές όψεις της αναζήτησης των σημαντικότερων περιοχών για τον Αιγαιόγλαρο και τον Θαλασσοκόρακα στις ελληνικές θάλασσες.

Jakob Fric
Εκ μέρους της ομάδας του προγράμματος LIFE για τα Θαλασσοπούλια

photo: Γιαννης Μαρκιανός

Θαλασσοκόρακες *Phalacrocorax aristotelis*

Η διαδικασία αναγνώρισης και η σημασία των θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά στην Ελλάδα

Τα πληθυσμιακά δεδομένα, καθώς και τα δεδομένα για τις απειλές για τα πουλιά που συλλέγονται για τον προσδιορισμό των θαλασσίων IBA είναι κρίσιμα και για το σχεδιασμό των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και τη διαχείρισή των περιοχών αυτών.

Jakob Fric
&
Θάνος Καστρίτης

Το Δίκτυο των Θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (Θαλάσσιες IBA) αποτελεί μέρος του παγκόσμιου Δικτύου των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (Important Bird Areas - IBA) της BirdLife International, που συμπεριλαμβάνει αποκλειστικά τις σημαντικότερες, σε διεθνές επίπεδο, θαλάσσιες περιοχές για τα θαλασσοπούλια ή για τα υδρόβια πουλιά. Οι Θαλάσσιες IBA, όπως και οι χερσαίες, φιλοξενούν μόνιμα ή σε τακτική βάση σημαντικούς πληθυσμούς από ένα ή περισσότερα είδη πουλιών που είτε είναι απειλούμενα ή ενδημικά, είτε απαντώνται σε συγκεκριμένες περιοχές σε μεγάλους αριθμούς. Για να ενταχθεί μια θαλάσσια περιοχή στο Δίκτυο των Θαλάσσιων IBA πρέπει να τεκμηριωθεί επιστημονικά ότι τουλάχιστον ένας από τους πληθυσμούς των σημαντικών ειδών πουλιών της περιοχής πληροί ένα ή περισσότερα από τα 20 διεθνώς αποδεκτά κριτήρια χαρακτηρισμού IBA. Η διαφορά ανάμεσα σε θαλάσσιες και χερσαίες IBA δεν είναι στα κριτήρια χαρακτηρισμού, καθώς είναι ίδια, αλλά στον τρόπο συλλογής των πληθυσμιακών στοιχείων για τα σημαντικά είδη πουλιών. Οι ιδιαιτερότητες του θαλάσσιου περιβάλλοντος και συνήθως η μεγάλη έκταση των θαλάσσιων περιοχών πολλών χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων που πρέπει να μελετηθούν, απαιτούν εκτεταμένες συστηματικές οπτικές καταγραφές από την στεριά και από πλωτά ή εναέρια μέσα και τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών τηλεμετρίας για τη συλλογή των δεδομένων, καθώς και εξελιγμένες στατιστικές μεθόδους για την ανάλυση και μοντελοποίηση των δεδομένων αυτών.

photo: Γιάννης Ρουσσόπουλος

Νησίδες στο Αιγαίο

Οι περιοχές που αναγνωρίζονται ως θαλάσσιες IBA είναι οι σημαντικότερες για τα πουλιά σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο καθώς μεμονωμένα και ως σύνολο συμπεριλαμβάνουν τις κυριότερες περιοχές που χρησιμοποιούν τα πουλιά για τροφοληψία, καθημερινές ή εποχιακές μετακινήσεις ή για να καλύψουν άλλες

οικολογικές τους ανάγκες όπως είναι η ξεκούραση, η φροντίδα του φτερώματος ή κοινωνικές σχέσεις και δραστηριότητες. Οι περιοχές που χρησιμοποιούνται για τις μετακινήσεις ή για την ανάπαυση συνήθως συσχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής, καθώς και με τις θέσεις των αποικιών ή θέσεων κουρνιάσματος, ενώ οι περιοχές τροφοληψίας συσχετίζονται στενά με τα άλλα είδη της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας.

Πιο συγκεκριμένα, τα θαλασσοπούλια που βρίσκονται στην κορυφή της τροφικής αλυσίδας, επηρεάζονται από όλα τα χαμηλότερα τροφικά επίπεδα καθώς και από τα χαρακτηριστικά των ενδιαιτημάτων τροφοληψίας, ξεκινώντας από το πόσο πλούσια είναι μια περιοχή με θρεπτικά συστατικά και φτάνοντας στα ψάρια που αποτελούν την κύρια τροφή τους. Επομένως, αντίστοιχα με τα αρπακτικά στο χερσαίο περιβάλλον, τα θαλασσοπούλια αποτελούν δείκτη ποιότητας των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Συνεπώς οι Θαλάσσιες IBA είναι σημαντικές περιοχές και για άλλα είδη θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, όπως είναι π.χ. τα λιβάδια Ποσειδωνίας.

Στο τέλος του 2012 και με την ολοκλήρωση του Προγράμματος LIFE «Υλοποίηση δράσεων διατήρησης για τον Θαλασσοκόρακα και τον Αιγαιόγλαρο και αναγνώριση θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά της Ελλάδας» θα συνταχθεί για πρώτη φορά ο κατάλογος των θαλασσίων IBA για τον Αιγαιόγλαρο και τον Θαλασσοκόρακα στην Ελλάδα. Βάσει των στοιχείων που έχουν συλλεχθεί μέχρι τώρα, προκύπτουν 34 Θαλάσσιες IBA για τον Θαλασσοκόρακα και 27 Θαλάσσιες IBA για τον Αιγαιόγλαρο συνολικής έκτασης 8.690 km^2 στο Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος. Οι περιοχές αυτές αφορούν κυρίως την παράκτια θαλάσσια ζώνη όπου και η ανθρώπινη παρουσία είναι πιο έντονη.

Οι Θαλάσσιες IBA αφορούν κυρίως τα προστατευόμενα είδη πουλιών, επομένως ο ρόλος τους δεν τελειώνει με την αναγνώριση των σημαντικότερων θαλάσσιων περιοχών για τα πουλιά, αλλά αποτελεί τη βάση αναφοράς για τη διατήρηση των ειδών αυτών και των ενδιαιτημάτων τους, καθώς και για τις προστατευόμενες περιοχές, όπως είναι το Δίκτυο Natura 2000. Συνεπώς τα πληθυσμιακά δεδομένα, καθώς και τα δεδομένα για τις απειλές για τα πουλιά που συλλέγονται για τον προσδιορισμό των Θαλασσίων IBA είναι κρίσιμα και για το σχεδιασμό των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και τη διαχείριση των περιοχών αυτών.

Επί αιώνες η ανθρώπινη παρουσία στις ελληνικές θάλασσες συσχετιζόταν κυρίως με την αλιεία και τις θαλάσσιες μεταφορές. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες όμως, η ανθρώπινη παρουσία και οι πιέσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον επεκτείνονται και αυξάνονται.

photo: Ρούλα Τρίγκου

Εργασία πεδίου στις νησίδες της Σκύρου

Στην παραδοσιακή αλιεία προστέθηκαν άλλες πιο εντατικές και βιομηχανικές μορφές αλιείας, ενώ το Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος αποτελούν δυο από τις βασικές αρτηρίες εμπορικής ναυτιλίας στη Μεσόγειο. Επίσης, ο αριθμός των τουριστών και σκαφών στην παράκτια θαλάσσια ζώνη όλο και αυξάνεται εξαιτίας της τουριστική ανάπτυξης, ενώ επιπρόσθετα εντατικοποιείται η διαδικασία εκμετάλλευσης του υποθαλάσσιου ορυκτού πλούτου και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Παρόλο που οι δραστηριότητες αυτές θεωρούνται συμβατές με το θαλάσσιο περιβάλλον, η ακατάλληλη εφαρμογή τους μπορεί να προκαλέσει μη αναστρέψιμη ζημιά σε ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό και μεσογειακό επίπεδο. Συνεπώς, η ανάγκη για την ορθολογική χρήση και τη διατήρηση του θαλάσσιου φυσικού πλούτου είναι σήμερα επιτακτικότερη από ποτέ. Δεδομένης όμως της τεράστιας έκτασης του ελληνικού θαλάσσιου χώρου, αλλά και τις αναπόφευκτες ανθρώπινες δραστηριότητες σε αυτόν, είναι απαραίτητο να αναγνωριστούν οι σημαντικότερες περιοχές για τη θαλάσσια βιοποικιλότητα. Έτσι, όσον αφορά την ορνιθοπανίδα, οι Θαλάσσιες IBA υποδεικνύουν τις θαλάσσιες εκτάσεις που χρήζουν άμεσης προστασίας και εφαρμογής κατάλληλων διαχειριστικών μέτρων.

photo: Ρούλα Τρίγκου

Ζωνοδέλφινα μας ακολουθούν συχνά κατά την καταγραφή θαλασσοπουλιών από τη θάλασσα.

photo:
Άρης
Χρηστίδης

Θαλασσο-
κόρακες
σε νησίδα

Μικρές περιπέτειες για τον προσδιορισμό των θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά

Η συλλογή των δεδομένων για τον προσδιορισμό των θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά δεν είναι μια καθόλου εύκολη υπόθεση! Παρουσιάζει μια σειρά προκλήσεων που σχετίζονται τόσο με την ιδιαιτερότητα της δουλειάς στη θάλασσα και τις ακατοίκητες νησίδες, με καιρικούς και χρονικούς περιορισμούς, όσο και με την πολυδιάστατη φύση των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται.

Jakob Fric
&
Άγγελος
Ευαγγελίδης

Οι παρακάτω μικρές ιστορίες σκιαγραφούν μερικά στιγμιότυπα από τις εργασίες πεδίου με έμφαση στην απογραφή των πληθυσμών των θαλασσοπουλιών και την τηλεμετρία.

Αναζητώντας τους Θαλασσοκόρακες στο Βόρειο Αιγαίο

photo:
Γιάννης
Μαρκιανός

Θαλασσοκόρακας
Phalacrocorax aristotelis

Μετά την έξαρση του φυτοπλαγκτού στο Βόρειο Αιγαίο τον χειμώνα του 2009-2010 και για τα επόμενα δύο χρόνια, υπήρχαν ελάχιστες ενεργές φωλιές του Θαλασσοκόρακα στην περιοχή που υπό κανονικές συνθήκες φιλοξενεί τις μεγαλύτερες αποικίες του είδους στην Ελλάδα. Αυτή η κατάσταση επικρατούσε μέχρι και την άνοιξη του 2011. Έτσι με μεγάλη αγωνία αναμέναμε να δούμε πότε και αν θα υπάρξει ανάκαμψη της αναπαραγωγής. Το καλοκαίρι του 2011 με ανάμεικτα συναισθήματα βγήκαμε προς αναζήτηση των πουλιών στην περιοχή. Ξεκινήσαμε την αναζήτησή μας από τα μέρη που αναμέναμε τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις του Θαλασσοκόρακα μετά την περίοδο αναπαραγωγής. Η μια μετά την άλλη, οι περιοχές αποδείχτηκαν με εξαιρετικά μικρότερους αριθμούς από τους αναμενόμενους, δημιουργώντας ένα αίσθημα απογοήτευσης. Συνεχίσαμε επισκεπτόμενοι και όλα τα άλλα γνωστά μέρη όπου θα μπορούσαν να είναι τα πουλιά. Το αποτέλεσμα τραγικό: μόνο 80 πουλιά αντί για εκατοντάδες. Πλησιάζοντας στην τελευταία νησίδα, φαινόταν από μακριά αφύσικα σκοτεινή για μια πλιόλουστη καλοκαιρινή μέρα... Μαύρισε ο τόπος από Θαλασσοκόρακες! Σε κάθε κόλπο ανακαλύπταμε όλο και περισσότερα πουλιά: 100-250-500-1.000! Εδώ λοιπόν επέλεξαν να μαζευτούν όλοι μαζί, ταλαιπωρώντας μας να τους ψάχνουμε όλες αυτές τις μέρες! Με μεγάλη ανακούφιση λοιπόν διαπιστώσαμε ότι παρόλο που το φυτοπλαγκτόν επηρέασε πρόσκαιρα την αναπαραγωγή τους, τα πουλιά τελικά δεν εγκατέλειψαν την περιοχή. Φυτοπλαγκτόν – Θαλασσοκόρακες: τελικά σημειώσατε 0-1.

Υ.Γ. Μισό χρόνο αργότερα (2012) αποδείχτηκε ότι η έξαρση του φυτοπλαγκτού προκάλεσε μια ανακατανομή των φωλιών στις αποικίες, αλλά ο συνολικός αναπαραγόμενος πληθυσμός και το φώλιασμα επανήλθαν σε κανονικά επίπεδα.

Επιχείρηση επανασύλληψης Θαλασσοκόρακα με πομπό

Η σύλληψη ενός Θαλασσοκόρακα είναι δύσκολο εγχείρημα, πόσο μάλλον η επανασύλληψή του. Για τον λόγο αυτό στους περισσότερους βάζουμε ραδιοπομπούς, που δεν χρειάζεται να τους πάρουμε πίσω. Το αντίθετο ισχύει για τους GPS καταγραφείς δεδομένων τους οποίους πρέπει απαραίτητα να πάρουμε πίσω ώστε να μάθουμε που πήγαν τα πουλιά για να τραφούν. Σε μία αποικία στο Βόρειο Αιγαίο, βάλαμε σε 8 Θαλασσοκόρακες ραδιοπομπούς και σε 2 από αυτούς και GPS καταγραφέα. Με την ραδιοπαρακολούθηση διαπιστώσαμε ότι οι περισσότεροι Θαλασσοκόρακες τρέφονται μέχρι και 10-15 χλμ μακριά από την αποικία, γι' αυτό περιμέναμε με αγωνία τους Θαλασσοκόρακες με τους GPS καταγραφείς να μας αποκαλύψουν με μεγαλύτερη λεπτομέρεια τα ταξίδια τους. Ενώ μετά κόπων και βασάνων καταφέραμε να ξαναπιάσουμε τον Θαλασσοκόρακα Νο. 7, να πάρουμε τα δεδομένα από τον καταγραφέα του και να μάθουμε που πήγε, κανένας δε φανταζόταν ότι πρόκειται για έναν βαριεστημένο τύπο που προτιμούσε να κάθεται κυριολεκτικά στα αυγά του και να κάνει απλά τρεις γύρους μπροστά από τη φωλιά του ίσα-ίσα για να ξεπιαστεί!

photo:
Παναγιώτης
Λατσούδης

Αιγαιόγλαρος

Ραδιοπαρακολούθηση Αιγαιόγλαρου

Οι Αιγαιόγλαροι συχνάζουν σε παράκτιες θαλάσσιες περιοχές και μετακινούνται μεταξύ πολλών γειτονικών νησιών και νησίδων για την αναζήτηση τροφής. Επειδή οι Αιγαιόγλαροι που φοράνε ραδιοπομπούς απομακρύνονται εύκολα από την εμβέλεια του παρατηρητή που τα παρακολουθεί με κεραία από τη στεριά, είναι αναγκαίο να τους ακολουθούμε με ταχύπλοο σκάφος, που μας δίνει τη δυνατότητα εκτός από τη θέση τους να καταγράφουμε και τη συμπεριφορά τους. Μια μέρα ήδη από νωρίς το πρωί ακολουθούσαμε τον Αιγαιόγλαρο με τον πομπό Νο. 5 που μας οδήγησε από την αποικία του μέχρι τη Λέρο. Όμως κάθε φτερούγισμα του Αιγαιόγλαρου είναι ένα σταμάτα-ξεκίνα για το σκάφος της Ορνιθολογικής και ένα ακρωτήρι που για τον Αιγαιόγλαρο είναι μια απλή ανεμοπορία είναι για τους ερευνητές αγώνας δρόμου ώστε να μην τον χάσουν. Έτσι, τα πέρα-δώθε του Αιγαιόγλαρου κατά μήκος όλης της δυτικής ακτής του νησιού για αναζήτηση τροφής ήταν για μας μια ολόκληρη περιπέτεια. Και γι' αυτόν όμως όπως αποδείχτηκε τα πράγματα δεν ήταν πιο εύκολα... Ο καημένος προσπάθησε δεκάδες φορές να πιάσει κάποιο ψάρι και τα κατάφερε τελικά μόνο 5-6 φορές. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, όταν τελικά κατάφερε να πιάσει ένα από τα ψάρια, δεκάδες Ασημόγλαροι έπεσαν πάνω του αρπάζοντας το ψάρι και συνέχισαν να τον κυνηγούν ακόμα και όταν τους άφησε τη λεία του. Τελικά αργά το απόγευμα και μάλλον μέσα στην απελπισία του πήγε να φάει τα έντομα που μαζεύτηκαν στην ακτή, όπου και τον αφήσαμε όταν πλησίασε η νύχτα.

photo:
Δανάη
Πορτόλου

Ραδιοπαρα-
κολούθηση
Αιγαιόγλαρου

photo
αριστερά:
Άρης
Χρηστίδης

Θαλασσο-
κόρακας με
ραδιοπομπό

photo: Άγγελος Ευαγγελίδης

Παρακολουθώντας τις «διαδρομές» του Αιγαιόγλαρου

Το χρονικό ενός πομπού

“Μπιπ, μπιπ, μπιπ…”. Περιμένουμε τουλάχιστον δύο ώρες να γυρίσει η «Αγάπη» και μας έχει χτυπήσει ο ήλιος κατακούτελα, ενώ το κούνημα του σκάφους μας έχει σχεδόν κοιμίσει. Αλλά εκείνη, μάλλον έχει πάει βόλτα από πολύ νωρίς. Φάνηκε από την αρχή ότι θα μας έβγαζε το λάδι αυτό το πουλί! Να εξηγηθούμε: περιμένουμε τον Αιγαιόγλαρο με τον πομπό με κωδικό A8!

Δανάη Πορτόλου & Victoria Saravia

Η τοποθέτηση ενός πομπού σε έναν Αιγαιόγλαρο μπορεί να ακούγεται απλή υπόθεση αλλά είναι από τις πιο απαιτητικές εργασίες πεδίου. Θέλει πολύ κόσμο, χρόνο και κυρίως υπομονή! Αξίζει όμως τον κόπο διότι μας δίνει τη δυνατότητα να συλλέξουμε πολύ ιδιαίτερα δεδομένα, κάτι που δεν γίνεται εύκολα μέσω της απλής παρατήρησης. Ποιές ώρες ταξιδεύουν τα πουλιά, πόσο μακριά, αλλά και τη συμπεριφορά τους σε όλη αυτήν τη διαδρομή. Με τα δεδομένα αυτά, σε συνδυασμό και με άλλα παρόμοια δεδομένα που συλλέγονται στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE για τα Θαλασσοπούλια, θα μπορέσουμε τελικά να καθορίσουμε τις Θαλάσσιες Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας, το βασικότερο στόχο του Προγράμματος.

photo: Αρχείο Ορνιθολογικής

Η ανάκτηση του πολυπόθητου πομπού!

Είμαστε στους Λειψούς (που αλλού;!) για ακόμη μια χρονιά. Κύριος στόχος της επίσκεψής μας είναι να τοποθετήσουμε πομπούς σε ενήλικα πουλιά στην αποικία των Αιγαιόγλαρων. Πριν ακόμη ανέβουμε στην αποικία, στη βεράντα του δωματίου της Κατίνας, ελέγχουμε όλο τον εξοπλισμό μας, συναρμολογούμε τις παγίδες και καλιμπράρουμε τους πομπούς ξανά και ξανά...

Στην αποικία φτάσαμε στην αρχή της αναπαραγωγικής περιόδου, στα τέλη Απριλίου με αρχές Μαΐου, τότε που οι βραχονησίδες είναι σα νύφες, στολισμένες με ένα σωρό μικροσκοπικά λουλουδάκια. Οι φωλιές είχαν μόλις φτιαχτεί, ακόμη τακτικές και αφράτες, οι περισσότερες ήδη με ένα-δυό στικτά, καλά καμουφλαρισμένα αυγά. Μετά από την καθιερωμένη καταγραφή και το μαρκάρισμα των φωλιών, επιλέξαμε τις πιο κατάλληλες για παγίδευση. Συνήθως δεν είναι πολλές.

Διαλέξαμε τη φωλιά No. 2 καθώς βρισκόταν στην περιφέρεια της αποικίας και έμοιαζε να είναι έμπειρο το ζευγάρι. Οπότε, θα παίρναμε ενδιαφέροντα δεδομένα! Τοποθετήσαμε την παγίδα νωρίς το πρωί, ώστε να μην κάνει ακόμη ζέστη και μείνουν τα αυγά εκτεθειμένα στον ήλιο. Μόλις απομακρυνθήκαμε τα πουλιά ξανακάθισαν αμέσως στις φωλιές τους. Το πουλί της φωλιάς No. 2 κοντοστάθηκε λίγο και περιεργάστηκε την ελαφριά περίεργη κατασκευή που εμφανίστηκε από το πουθενά. Εμείς παρακολουθούμε σαν κατάσκοποι από μακριά με το τηλεσκόπιο και ο “Κάπταιν” από το σκάφος να κοιτάζει με τα κιάλια. Ευτυχώς, η παρόρμησή του πουλιού να επωάσει τα αυγά ήταν μεγάλη και ξεπέρασε

κάθε δισταγμό. Και έτσι, μετά από λίγο ακούγεται ο “Κάπταιν” από το VHF: «Πιάστηκε, τρέξτε, τρέεεεξτεεεε, ράαااαν ράαااαν!». Το κατοστάρι στη νησίδα δεν είναι και το καλύτερό μας...!

Φέραμε το πουλί στη σπηλιά που έχουμε εντοπίσει στην άλλη μεριά της νησίδας. Εκεί στη σκιά έχουμε στήσει ολόκληρο εργαστήριο. Πομποί, δαχτυλίδια, τανάλιες, παχύμετρα, ζυγαριές, ταινίες... Η «Αγάπη» - όπως ονομάστηκε αμέσως ο ενήλικος Αιγαιόγλαρος - ήταν πολύ ήρεμο και λεπτοκαμωμένο πουλί. Στο χέρι έμοιαζε σαν ψεύτικο το ράμφος του, τόσο έντονα κοκκινο-κοραλί ήταν. Μόλις ξεχαστήκαμε όμως, μας τράβηξε μερικές γερές τσιμπιές! Αφού την δακτυλιώσαμε, στη συνέχεια την ζυγίσαμε, μετρήσαμε το μήκος της φτερούγας της, το μήκος και πλάτος του ράμφους της και πήραμε ένα μικρό δείγμα αίματος. Τέλος, τοποθετήσαμε τον πομπό στην πλάτη του πουλιού με ιμάντες, σαν ένα μικρό σακίδιο.

Στην περίπτωση της «Αγάπης» βάλαμε έναν πομπό GPS. Η τοποθέτηση ενός τέτοιου πομπού είναι σύνθετο θέμα, καθώς για να πάρουμε πίσω τα δεδομένα που καταγράφονται θα πρέπει να ξαναπιάσουμε το πουλί για να τον αφαιρέσουμε. Η «Αγάπη» είναι πλέον έτοιμη να φύγει. Όταν την ακουμπήσαμε απαλά στην άκρη του βράχου δεν κουνήθηκε αμέσως. Έφυγε ξαφνικά, τινάζοντας δυνατά τα φτερά και την ουρά της, προσπαθώντας να συνηθίσει την καινούργια αίσθηση στην πλάτη της και αμέσως προσγειώθηκε στη θάλασσα και ξεκίνησε να πλένεται. Μεγάλη ανακούφιση στην ομάδα!

Παρακολουθήσαμε τη φωλιά ολόκληρη την επόμενη μέρα, όλα καλά. Οι αλλαγές για την επώαση των αυγών μεταξύ των δύο ενηλίκων της φωλιάς συνεχίστηκαν κανονικά. Αλλά από την επομένη μέρα, η «Αγάπη» χάθηκε. Τρεις μέρες πηγαίναμε στην αποικία περιμένοντας την να εμφανιστεί και η ανησυχία μας μεγάλωνε καθώς χάλαγε ο καιρός.

photo: Victoria Saravia

Ο Αιγαιόγλαρος με το έντονα κοκκινο-κοραλί ράμφος του

Το ζευγάρι της θα αναγκαζόταν να εγκαταλείψει τη φωλιά σύντομα για να τραφεί και τότε η θήρευση των αυγών θα ήταν σχεδόν σίγουρη.
Ασημόγλαροι, Κουρούνες ή αρουραίοι πάντα καραδοκούν... Ευτυχώς όμως, το πρωί της τέταρτης μέρας την είδαμε καθώς γύριζε από τα ανατολικά!

Μπροστά στην επανασύλληψη ενός υποψιασμένου Αιγαιόγλαρου, η αρχική παγίδευση μοιάζει παιχνιδάκι. Μετά από πολλές επίμονες προσπάθειες όμως τα καταφέραμε και απαλλάξαμε την «Αγάπη» από τον πομπό της. Το απόγευμα, μπροστά στον υπολογιστή, βλέπαμε με δέος τη διαδρομή που είχε διανύσει από τους Λειψούς, το Φαρμακονήσι και μέχρι τον Κόλπο βόρεια της χερσονήσου της Αλικαρνασσού. Είχε ξεμείνει εκεί και τρεφόταν για τρεις μέρες, πιθανότατα λόγω κακοκαιρίας.

Η «Αγάπη» και τα υπόλοιπα πουλιά της αποικίας των Λειψών θα πρέπει να έχουν βαρεθεί να μας βλέπουν τόσα χρόνια, αλλά εμείς δεν έχουμε τελειώσει ακόμη μαζί τους... Θα επιστρέψουμε πάλι σύντομα!

photo: Jakob Fric

Η απελευθέρωση του Αιγαιόγλαρου μετά την τοποθέτηση του πομπού

Τα θαλασσοπούλια και οι σημαντικές περιοχές τους μέσα από τα μάτια των παιδιών

photo: Άγγελος Ευαγγελίδης

Δημοτικό Σχολείο Αρκεσίνης, Αμοργός

Ρούλα Τρίγκου

Να μελετά και να παρακολουθεί κανείς τα θαλασσοπούλια στον θαλάσσιο και νησιωτικό χώρο είναι κάτι συναρπαστικό...Σίγουρα όμως, ένα από τα πιο συναρπαστικά στοιχεία του Προγράμματος LIFE είναι να «βλέπουμε» τα θαλασσοπούλια και τις θαλάσσιες περιοχές μέσα από τα μάτια όλων αυτών των μικρών νησιωτών που συμμετέχουν στις δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Προγράμματος. Από τους Φούρνους ως τη Ζάκυνθο και από την Κάρπαθο ως την Αμοργό και τη Σκύρο τα παιδιά ονειρεύονται και ζωγραφίζουν Αιγαιόγλαρους, θαλασσοκόρακες, Ασημόγλαρους, Αρτέμηδες, Μύχους και Υδροβάτες στη θάλασσα και τις νησίδες με τον δικό τους ξεχωριστό τρόπο. Υπάρχει άραγε κάτι πιο ελπιδοφόρο από αυτό;

Σημαντική περιοχή για τα θαλασσοπούλια είναι...

Σημαντική περιοχή για τα θαλασσοπούλια είναι αυτή στην οποία οι ψαράδες ψαρεύουν με σημάδια στα παραγάδια τους και τα θαλασσοπούλια βρίσκουν πολλά ψάρια χωρίς να κινδυνεύουν να ψαρευτούν.

Λευτέρης, Δ΄ τάξη.
Δημοτικό Σχολείο Φούρνων

Μια σημαντική περιοχή για τους Αιγαιόγλαρους είναι οι βραχονησίδες στις οποίες κάνουν τη φωλιά τους και γεννάνε τα αυγά τους. Επίσης, είναι η καθαρή γαλάζια ελληνική θάλασσα από την οποία ψαρεύουν ψάρια για αυτούς και τα μικρά τους. Ως πότε όμως;
Όταν τα πουλιά διασχίσουν το Αιγαίο
τότε όλοι θα μάθουνε το πιο ωραίο νέο.
Έκανε φωλιά στις βραχονησίδες
μόνο εσύ ήσουν που με είδες
γέννησα εκεί τ' αυγά μου
κι έκανα έτσι τα μικρά μου.

Σοφία Μάρκου, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Σημαντική περιοχή είναι εκεί όπου οι Αιγαιόγλαροι πετάνε χαρούμενοι μαζί με τα παιδιά τους χωρίς κίνδυνο.

Καλλιόπη, Α΄ τάξη.
Δημοτικό Σχολείο Φούρνων

Σημαντική περιοχή για τα θαλασσοπούλια είναι εκεί όπου η θάλασσα είναι καθαρή και υπάρχουν πολλά ψάρια για να τρώνε οι Αιγαιόγλαροι, οι Υδροβάτες, οι Θαλασσοκόρακες και οι φίλοι τους. Στις νησίδες δεν έχει ποντίκια και τα θαλασσοπούλια φωλιάζουν με ασφάλεια!

Εμμανουέλα Γλαρού, ΣΤ΄ τάξη.
Δημοτικό Σχολείο Φούρνων

Μια σημαντική περιοχή για τον Αρτέμη και το Μύχο είναι η θάλασσα, γιατί έχει άφθονο ψαράκι. Επίσης, ένα άλλο μέρος είναι οι βραχονησίδες που κρύβουν τα μικρά τους τα θαλασσοπούλια. Ο Αρτέμης και ο Μύχος δίνουν ψαράκια στα μικρά τους τα πουλάκια.

Ευγενία Σαξώνη, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Μια σημαντική περιοχή για τους Μύχους και τους Αρτέμηδες είναι των βράχων οι στοές.
όλη μέρα ταξιδεύουν
στο πέλαγος φαϊ γυρεύουν
και το βράδυ επιστρέφουν
κάτω απ' των βράχων τις στοές
εκεί αυτοί κάνουν τις φωλιές
για να κάνουν τα αυγά τους
και να κρύψουν τα μικρά τους.

Βάσω Πρωτόπαπα, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Σημαντική περιοχή είναι το μέρος που ξεκουράζονται οι θαλασσοκόρακες και τα άλλα θαλασσοπούλια.

Γιάννης Ιωάννου, Δ' τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Μια σημαντική περιοχή για τους θαλασσοκόρακες είναι τα βράχια της Καρπάθου και οι βραχονησίδες, γιατί εκεί φτιάχνουν τις φωλιές τους.

Γιάννης Κοντονικόλας, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Μια σημαντική περιοχή για τα θαλασσοπούλια είναι η θάλασσα γιατί βρίσκουν ψάρια για να φάνε.

Ειρήνη Πετσάνη, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Μια σημαντική περιοχή για τους θαλασσοκόρακες είναι οι βραχονησίδες, γιατί εκεί φτιάχνουν τις φωλιές τους.

Έλι Κατούτση, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

Σημαντική περιοχή είναι εκεί που οι Βουταλίδες (σσ: Θαλασσοκόρακες) κάνουν μακροβούτια για να πιάσουν ψάρια χωρίς να κινδυνεύουν και μετά ξεκουράζονται στα βράχια.

Γιώργος Πανταζής, Δ΄ τάξη.
Δημοτικό Σχολείο Σκύρου

Μια σημαντική περιοχή για τους αρτέμηδες είναι εκεί που βρίσκονται τα καΐκια των ψαράδων γιατί τρώνε τα ψάρια που βρίσκουν στα δίχτυα τους και αυτά που πετάνε στη θάλασσα.

Δημήτρης Μπεσίρης, Δ΄ τάξη.
2ο Δημοτικό Σχολείο Καρπάθου

«Δυστυχώς όλες οι ζωγραφιές και οι σκέψεις των παιδιών που συμμετείχαν δεν μπορούν να χωρέσουν σε ένα δισέλιδο.
Ευχαριστούμε θερμά όλους τους μαθητές/τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς για τη συμμετοχή και τον ενθουσιασμό με τον οποίο συμμετείχαν στο Πρόγραμμά μας».

photo:
Άγγελος
Ευαγγελίδης

θαλάσσιες περιοχές προστασίας για τα πουλιά και τους ανθρώπους

Στην προσπάθεια του ανθρώπου να προστατέψει σημαντικά είδη υπήρξε η δημιουργία των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Σε πολλές περιπτώσεις, οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν την παράκτια ζώνη αλλά προεκτείνονται και στη θάλασσα. Η προέκταση αυτή όμως μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις όχι μόνο στα είδη στόχος, αλλά και στις ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως είναι η αλιεία (επαγγελματική και ερασιτεχνική).

Δημήτρης
Ζαννές

Πρόεδρος
Ομοσπονδίας
Συλλόγων
Παράκτιας
Αλιείας
Περιφέρειας
Ν. Αιγαίου

Όλα τα προηγούμενα χρόνια η αλιεία είχε ως στόχο τη μεγιστοποίηση των παραγωγών της και η πολιτεία έβαζε κανόνες με βάση την αγορά και την κατανάλωση ή μερικές φορές με βάση την εξυπηρέτηση συμφερόντων. Η λογική αυτή επέφερε υποβάθμιση των θαλασσών, δραματική μείωση των παραγωγών και μεγάλη απώλεια εισοδήματος για τις παράκτιες περιοχές. Η κατάσταση αυτή έκανε πολλούς να λειτουργούν εκτός κανόνων και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένας φαύλος κύκλος παρανομίας και καταστροφής των θαλασσών.

Στην καταπολέμηση αυτής της τραγικής εκμετάλλευσης των θαλασσών μας, ένα εργαλείο μπορεί να είναι η δημιουργία θαλάσσιων ΖΕΠ *. Πιο συγκεκριμένα, η συστηματική καταγραφή των περιοχών (χαρτογραφήσεις Ποσειδωνίας και τραγάνας), και η καταγραφή των ειδών που χρησιμοποιούν τον θαλάσσιο χώρο είναι η βάση. Πάνω σ' αυτή τη βάση πρέπει να χτίσουμε κανόνες διαχείρισης που θα περικλείουν τρόπους εκμετάλλευσης της θάλασσας και που θα αφήνουν το περιθώριο ανάπτυξης και αναπαραγωγής των θαλάσσιων οργανισμών, αλλά και των οργανισμών που εξαρτώνται άμεσα από αυτή, όπως τα θαλασσοπούλια.

photo:
Άρης
Χρηστίδης

Μύχος
*Puffinus
yelkouan*

σκίτσα:
Βασίλης
Χατζηρβα-
σάνης

Κάτι τέτοιο θα έχει οφέλη για όλους. Για τα είδη στόχους είναι φανερό ότι εξασφαλίζονται τα ενδιαιτήματά τους και η επάρκεια τροφής. Για τους αλιείς τα κέρδη μπορούν να είναι πολλαπλάσια. Η εφαρμογή επιλεκτικών μεθόδων, νέων μεθόδων που δεν καταστρέφουν τους βυθούς και αλιεύουν ψάρια τα οποία έχουν φτάσει σε μέγεθος αναπαραγωγής, εξασφαλίζουν μελλοντικές εγγυημένες παραγωγές. Επίσης, τα προϊόντα αλιείας από αυτές τις περιοχές μπορούν να έχουν μια υπεραξία και να απευθύνονται σε αγορές υψηλού επιπέδου. Παράλληλα, μπορούν να υπάρξουν κι άλλες δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν παράλληλα με την αλιεία, όπως είναι ο αλιευτικός τουρισμός, που σαφώς θα έχει καλύτερα αποτελέσματα και για τους αλιείς αλλά και για τους τουρίστες, αν αυτό γίνεται μέσα σε περιοχές με ιδιαίτερη διαχείριση (θαλάσσιες ΖΕΠ).

Οφέλη βέβαια μπορούν να υπάρξουν για ολόκληρη την παράκτια τοπική κοινωνία που βρίσκεται σε επαφή με περιοχές ΖΕΠ. Η ανάπτυξη επισκεψιμότητας, η ανάπτυξη κι άλλων δραστηριοτήτων (π.χ. περιηγήσεις, καταδύσεις, μελέτες) και μία σειρά άλλων πραγμάτων μπορούν να κάνουν συμμέτοχους όλους τους κατοίκους ανεβάζοντας την αξία της περιοχής τους, το επίπεδο ζωής τους και την ποιότητα του περιβάλλοντος όπου ζουν.

Αυτά βέβαια για να μπορέσουν να τα κατανοήσουν και να τα επιδιώξουν οι τοπικοί κάτοικοι και χρήστες των περιοχών απαιτείται να έχουν και την ανάλογη εκπαίδευση. Είναι απαραίτητο στην προσπάθεια σωστής διαχείρισης και προστασίας των ΖΕΠ να μεταδοθεί γνώση. Ειδικά για τις θαλάσσιες ΖΕΠ είναι απαραίτητο η γνώση αυτή να συνδυαστεί με την τεράστια εμπειρία των αλιέων, έτσι ώστε να μεταβούμε σε μορφές διαχείρισης αποτελεσματικές αλλά κυρίως αποδεκτές από τις τοπικές κοινωνίες. Εκεί βρίσκεται και το κλειδί της επιτυχίας. Εξάλλου, ειδικά για τις θαλάσσιες ΖΕΠ, δεν υπάρχει πλέον περιθώριο παρά μόνο για επιτυχία αυτών των προσπαθειών, ώστε και οι επόμενες γενιές να μπορούν να θαυμάζουν τα εκπληκτικά θαλασσοπούλια, αλλά και να έχουν τα κέρδη από την ορθή εκμετάλλευση των θαλασσών μας.

** Σημείωση: Οι θαλάσσιες Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (IBA) αποτελούν τη βάση αναφοράς για τη δημιουργία θαλάσσιων Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), δηλαδή θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000.*

photo:
Ben
Lascelles

Αιγαιόγλαρος
που έχει
καταπιεί
αγκίστρι από
παραγάδι.

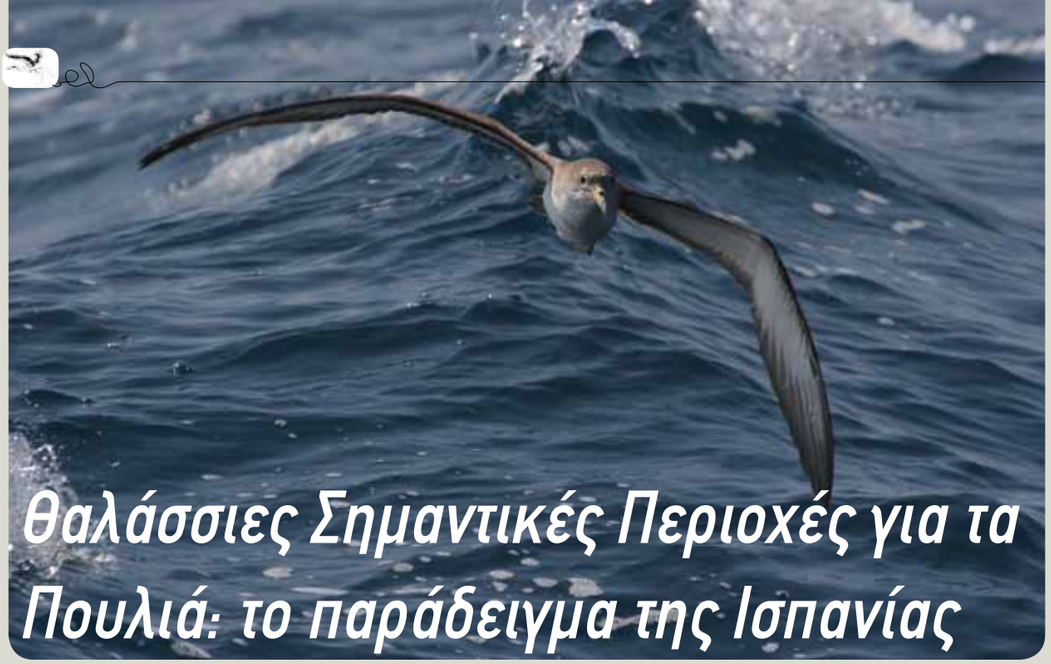

photo:
Άρης Χρηστίδης

Αρτέμης
Calonectris diomedea

Θαλάσσιες Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά: το παράδειγμα της Ισπανίας

José Manuel Arcos

Συντονιστής Θαλάσσιων Προγραμμάτων SEO/BirdLife

Απόδοση στα ελληνικά:
Jakob Fric
&
Ρούλα Τρίγκου

Γιατί να ασχολούμαστε με τα θαλασσοπούλια;

Τα θαλασσοπούλια συγκαταλέγονται ανάμεσα στους πιο ευαίσθητους οργανισμούς στις αλλαγές στο θαλάσσιο περιβάλλον. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες η κατάσταση τους επιδεινώθηκε, παράλληλα με τη γενική υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Επειδή χρησιμοποιούν τη στεριά (για φώλιασμα) και διασχίζουν τεράστιες αποστάσεις στη θάλασσα, αντιμετωπίζουν μεγάλο φάσμα απειλών: από τη θήρευση των ξενικών ειδών, την υποβάθμιση ή καταστροφή ενδιαιτημάτων, την ανθρώπινη όχληση και συλλογή των αυγών και πουλιών στη στεριά μέχρι την τυχαία παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία, την υπεραλίευση και τη ρύπανση στη θάλασσα. Λόγω μεγάλης διάρκειας ζωής και συνήθως μικρού αριθμού απογόνων, οι πληθυσμοί των θαλασσοπουλιών είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι σε παράγοντες που προκαλούν θνησιμότητα, όπως είναι η θήρευση και η τυχαία παγίδευση. Επομένως, χρειάζεται άμεση παρέμβαση που θα σταματήσει τη γενική μείωση των πληθυσμών των θαλασσοπουλιών. Αυτή απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση βασισμένη στα καλύτερα διαθέσιμα στοιχεία και γνώση και όταν απαιτείται σε διεθνείς συνεργασίες και συμφωνίες.

Γιατί θαλάσσιες Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά;

Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν σήμερα ένα από τα πιο χρήσιμα εργαλεία, καθώς επιτρέπουν στη διατήρηση να εστιάσει στις πιο σημαντικές και ευαίσθητες περιοχές. Αυτή η προσέγγιση έχει σε μεγάλο βαθμό αναπτυχθεί στο χερσαίο περιβάλλον ενώ λιγότερη προσοχή έχει δοθεί στο θαλάσσιο περιβάλλον. Αυτό ισχύει και για το Πρόγραμμα των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά (Important Bird Area-IBA) της BirdLife International το οποίο αναγνώρισε τις σημαντικότερες περιοχές στη στεριά και οδήγησε στη διαδικασία θεσμοθέτησης των προστατευόμενων περιοχών, αν και είναι ακόμα στα πρώτα στάδια αναγνώρισής τους στο θαλάσσιο περιβάλλον, ιδιαίτερα όσον αφορά τις πελαγικές περιοχές.

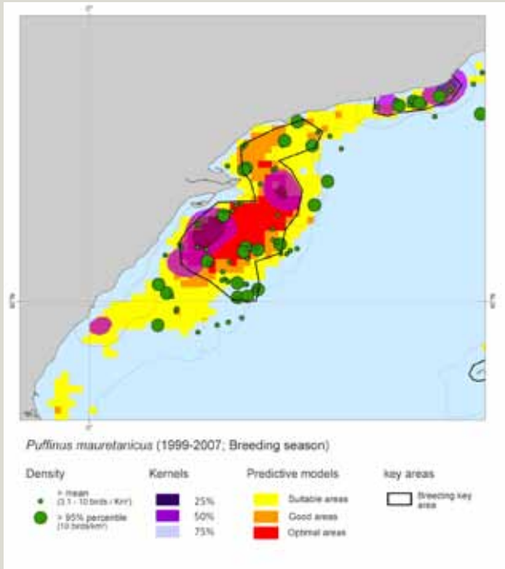

Επικάλυψη επιπέδων δεδομένων για την κατανομή του Μύχου των Βαλεαρίδων (πυκνότητα πουλιών όπως προκύπτει από καταγραφές από σκάφη, τηλεμετρία και περιβαλλοντικά μοντέλα) που δείχνουν τις σημαντικότερες περιοχές για το είδος στις ισπανικές ακτές -περιοχή Δέλτα του Ebro- (οι αποικίες δεν απεικονίζονται).

Κατά την τελευταία δεκαετία η κάλυψη αυτού του κενού έγινε μια από τις προτεραιότητες των εταίρων της BirdLife, εκμεταλλευόμενοι τις διαθέσιμες σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες, όπως την ανάπτυξη τεχνολογιών τηλεμετρίας, τη δυνατότητα εκτεταμένων ερευνών και τα καινούργια εργαλεία μοντελοποίησης.
Πρωτοποριακό ρόλο στην διαδικασία αυτή έπαιξαν δυο προγράμματα LIFE που ξεκίνησαν το 2004 στην Ισπανία και την Πορτογαλία από τους αντίστοιχους εταίρους BirdLife (SEO και SPEA) με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

photo:

Χάρτης των Θαλάσσιων Σημαντικών Περιοχών (IBA) στην Ισπανία.

Αυτά τα δύο προγράμματα προσδιόρισαν για πρώτη φορά ολοκληρωμένους εθνικούς κατάλογους των θαλάσσιων IBA (στην Ισπανία και Πορτογαλία) και συνέβαλαν ουσιαστικά στην τυποποίηση της διαδικασίας αναγνώρισης θαλάσσιων IBA.

Πώς αναγνωρίστηκαν οι θαλάσσιες IBA στην Ισπανία;

Η διαδικασία αναγνώρισης των θαλασσίων IBA στην Ισπανία συμπεριλάμβανε τη συλλογή δεδομένων με εκτεταμένες καταγραφές από σκάφη και με τηλεμετρία, τη στατιστική και χωρική ανάλυση καθώς και μοντελοποίηση των δεδομένων, τη συγχώνευση των αποτελεσμάτων ανάλυσης για διάφορους τύπους δεδομένων (π.χ. καταγραφές από πλωτά μέσα, τηλεμετρία) και αναγνώριση των περιοχών με τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις θαλασσοπουλιών ανά είδος, την εφαρμογή των κριτηρίων IBA για την αποδοχή ή απόρριψη των περιοχών αυτών ως θαλάσσιων IBA ανά είδος και τέλος την ενσωμάτωση των θαλασσίων IBA για διάφορα είδη θαλασσοπουλιών σε ενιαίες θαλάσσιες IBA.

Το αποτέλεσμα

Ο κατάλογος των θαλασσίων IBA στην Ισπανία αποτελείται από 44 περιοχές συνολικής έκτασης μεγαλύτερης των 50.000 km^2 η οποία συμπεριλαμβάνει παράκτιες και πελαγικές περιοχές στα Ισπανικά εθνικά ύδατα καθώς και άλλες περιοχές με σημαντικές συγκεντρώσεις θαλασσοπουλιών σε διεθνή ύδατα.
Διεθνώς, 27 είδη θαλασσοπουλιών πληρούν κριτήρια για τον χαρακτηρισμό θαλάσσιων IBA. Το πρόγραμμα αναγνώρισης των θαλάσσιων IBA στην Ισπανία αφορούσε 16 από τα είδη αυτά τα οποία ανήκουν και στο Παράρτημα I της Οδηγίας για τα Πουλιά και οι αναπαραγόμενοι πληθυσμοί τους απαντώνται στη χώρα.

Στην Ισπανία αναγνωρίστηκαν και οι τέσσερις κατηγορίες θαλάσσιων IBA όπως ορίζονται από την BirdLife, δηλαδή (1) θαλάσσιες επεκτάσεις των αποικιών, (2) περιοχές που φιλοξενούν σημαντικές συγκεντρώσεις θαλασσοπουλιών σε ρηχά, παράκτια ύδατα, (3) πελαγικές εκτάσεις που χρησιμοποιούνται κυρίως για τροφοληψία και (4) σημαντικά μεταναστευτικά περάσματα.

Οι περισσότερες θαλάσσιες IBA είναι οι επεκτάσεις των αποικιών θαλασσοπουλιών στη στεριά, ενώ τη μεγαλύτερη έκταση καλύπτουν οι πελαγικές περιοχές τροφοληψίας. Διοικητικά, το μεγαλύτερο μέρος των θαλάσσιων IBA (24.000 km2 ή 25% της έκτασης των χωρικών υδάτων) βρίσκεται στα Ισπανικά χωρικά ύδατα. Άλλα 7.500 km2 των θαλάσσιων IBA είναι σε εσωτερικά ύδατα ενώ περισσότερα από 11.000 km2 σε ισπανική αποκλειστική οικονομική ζώνη.

Οι θαλάσσιες IBA και το δίκτυο Natura 2000

Την τελευταία τριετία ένα νέο πρόγραμμα LIFE+ με τίτλο INDEMARES υλοποιείται από τη SEO σε συνεργασία με άλλους εταίρους και αποτελεί τη συνέχεια της αναγνώρισης των θαλάσσιων IBA. Το πρόγραμμα στοχεύει στην αποτελεσματική προστασία των θαλάσσιων IBA, στην αναγνώριση των απειλών που αντιμετωπίζουν τα θαλασσοπούλια στις περιοχές αυτές και στη δημιουργία Σχεδίων Διαχείρισης.

Ένας από τους στόχους του Προγράμματος είναι ο προσδιορισμός του δικτύου Natura 2000 σε ισπανικά χωρικά ύδατα σύμφωνα με τις Οδηγίες για τα Πουλιά και τους Οικοτόπους. Στο πλαίσιο αυτό, η ισπανική κυβέρνηση, με βάση τις θαλάσσιες IBA, ξεκίνησε τη διαδικασία προσδιορισμού των θαλάσσιων Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) τον Οκτώβριο του 2011. Η διαδικασία αυτή, που είναι ακόμα σε εξέλιξη, αναμένεται να οδηγήσει στον προσδιορισμό του πρώτου ολοκληρωμένου εθνικού θαλάσσιου δικτύου ΖΕΠ στην Ευρώπη. Επομένως, οι μελλοντικές δράσεις, σε περίπτωση που ο προσδιορισμός του δικτύου θαλάσσιων ΖΕΠ ολοκληρωθεί, θα αφορά την εφαρμογή των κατάλληλων Σχεδίων Διαχείρισης καθώς και τη διερεύνηση των δυνατοτήτων προστασίας θαλάσσιων IBA που βρίσκονται εκτός της ισπανικής δικαιοδοσίας.

photo:
Ben Lascelles

Υδροβάτες
Hydrobates pelagicus